

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 47.

V Ljubljani, sobota dne 8. septembra 1917.

Leto I.

Sodrug dr. Fric Adler je pomiloščen na 18 let težke ječe.

Narodna in mednarodna misel.

(Konec.)

Vsakršen resen boj za narodne pravice se pa ne more omejiti le na male moči našega naroda. Protidemokracijski in protinacionalni elementi so premočni, da bi se mogli mi uspešno boriti proti njim. Kakor bi grešila naša stranka nad seboj in nad delavstvom, ako bi hotela prezreti nujno in zgodovinsko potrebo proletarske internacionale, bi grešila tudi nad narodom, ako bi prezrla dejstvo, da je boj zoper mednarodno reakcijo mogoč le z mednarodno demokracijo. Sila, s katero je butnila na dan v tej svetovni vojni narodna ideja, ni drugega nego trijumf demokracije. Demokracija zmaguje in nudi pod svojim mogočnim okriljem možnost, da se rešijo vsa ona vprašanja, ki se ne morejo rešiti brez nje. Toda dejstvo, da so že sedanje posledice vojne drugačne, nego so si jih želeli oni, ki so vojno pričeli in dejstvo, da je omogočila demokracija, ki je prešinila ves svet z elementarno močjo naravne sile, da so našla mnoga vprašanja jasno in izrazito obliko svojo rešitev, nas ne sme odtujiti od delavske internacionale. Delavska internacionala je naravna posledica kapitalistične internacionale. Pri vsej krizi, ki je internacionala ni še premagala in pri vsem dejstvu, da so pozabile nekatere socialistične stranke na svoje prave dolžnosti, ostane socializem mednarodni in mednarodna bo morala ostati delavska bojna organizacija. Socializem je ali mednarodni ali sploh ni socializem. Kdor vzame socializmu mednarodnost, vzame narodu in delavstvu socializem in moč, s katero se zamore boriti uspešno za svoje pravice. Socialistična mednarodnost pa ni nikakršna breznarodnost. Kdor zamenja pojem mednarodnosti z breznarodnostjo, pokaže, da je zelo slabo poučen o socializmu in o njegovih naukih. Kakor se norčuje Marx iz onih, ki so se bali, da postane po komunističnih načelih, tudi žena skupna last, je vredno se norčevati iz onih, ki govorijo o breznarodnosti vsikdar, kadar hočejo govoriti o mednarodnosti. O breznarodnosti zamorejo govoriti le oni, ki se v breznarodnost lahko zamislijo. Socializem ne pozna breznarodnosti, ali on je že po naravi mednarodni. Socialistična in delavska mednarodnost ne zametuje narodne misli, narobe jo še pospešuje in jej ustvarja podlago resne rešitve. Delavska internacionala ni drugega nego mednarodno organiziran boj zoper vse izkoriščevalce in zatiralce delavstva. Politični cilj socializma je demokracija. Socialistična demokracija pa ne more biti protinacionalna že iz naravnega razloga, ker nudi vsakemu narodu pravico do samoodločevanja. Nele pravico, ona ustvarja tudi podlago za možnost takega samoodločevanja. Noben narod ne zamore ustvariti

sam zase one demokratične sile, ki bi bila sposobna odpraviti zlo, proti kateremu se delavstvo bojuje. To silo pa zamore ustvariti delavstvo vseh narodov združeno v mednarodno organizacijo. Mednarodna organizacija je pa mogoča in potrebna, ker je izkoriščanje mednarodno in ker so cilji delavstva mednarodni t. j. koristni za vse narode, za delavce vseh narodov. Delavska internacionala ni torej nikakršna židovska ideja, marveč logična posledica socialistične teorije in naravna podlaga delavski bojni organizaciji. In internacionalizem ni sramota, marveč ponos delavstva, ponos vsakega modernega mislečega človeka. Internacionalizem znači bratstvo, znači odpravo narodnega sovraštva, znači zavest človeštva. Jugoslovanski socialno demokratični stranki se lahko očita, da je bila preveč obložena z delom delavske organizacije, z bojem za življenjske pravice slovenskega delavstva in da je prepustila nesocialističnim strankam vodstvo boja za narodne pravice in s tem prepustila, da se je ta boj napačno vodil in izrabljal v protidelavske namene.

Rad priznam, da je potrebna razprava med sodrugi glede bodočega razmerja naše stranke napram internacionali in glede administrativne oblike strokovne in politične organizacije avstrijske socialne demokracije. Svetujem pa sodrugom, da ostanejo pri teh razpravah v mejah socializma in da ne vmešavajo v razprave idej, ki niso socialistične in ki jih ne bo mogla naša stranka nikdar sprejeti. Najbolj vneti pristaši mednarodne ideje in socializma so doživeli v tej vojni, vsled stališča gotovih socialističnih strank, nepopisljivo duševno tragedijo. Ali pa naj se udamo zaradi tega vsi zmoti onih socialističnih strank in naj jim delamo celo konkurenco? Ali naj vzamemo zato v svoj program še antisemitično propagando? Kdor je čital Marxove in Engelsove spise o socializmu in mednarodnosti, mora spoznati, da ni imelo njihovo židovsko pokolenje nobenega vpliva na njihove teorije. Le antisemit si zamore vtepti v glavo kaj takega. Socializem je svetovna filozofična teorija in ne pozna nobenih verskih, ne državnih, ne narodnih mej. Socialne in gospodarske razmere dajo življenje impulz, in kurz vsemu človeškemu delovanju in pospešijo ali ovirajo njegove življenjske sile. Tako nam je tudi mogoče razumeti, da so postali židje, po naravi trgovci, ki se pa niso mogli sprijazniti v zanje tujem klaviteškem in ignorantnem srednjem veku, v 19. stoletju, v tej bujni gospodarski in socialni dobi, milijonarji in gospodarji svetovnih trgov in borz. Tem gospodarskim razmeram so se židje prilagodili, ker niso bile tuje njihovi narodni karakteristiki. Gospodarske razmere, ustvarjene po vojni, so dale njihovemu kupčijskemu značaju še večjo možnost do špekulacije. Ali to ne samo židom. In v špekulacijah, ki so se izvršile v dobi te vojne na škodo vsega prebivalstva niso židje v večini. Socialistična stranka pa ve prav dobro, da bi pomenil boj proti eni ali drugi karakteristiki enega ali drugega plemena, čisto navadno demagogijo. Treba se je boriti proti razmeram, ki nudijo možnost, da pridejo do veljave in časti najneplemenitejše, naj-

bolj živalske sposobnosti. Treba je uničevati zlo pri korenini. Da se to zgodi, je pa potrebna mednarodna organizacija. Naša je pa dolžnost, to mednarodno organizacijo negovati in jo postaviti na ono trdno podlago, ki ji bo dala možnost, da izvrši svoje plemenito in koristno delo v korist vsega človeštva. i. r.

Za enotnost češkega delavskega gibanja.

Med češkimi separatisti in centralisti se je pričelo gibanje, da združi vse češko delavstvo, ne le ono v socialno-demokracističnem taboru, temveč tudi narodne socialce, v enotno organizacijo. Gibanje nastopa pod geslom: „Češki delavci, združite se!“ Prišlo še ni do nobene jasne odločitve, vendar so pa že dosedanje izjave centralistov in separatistov značilne za to, da noče češko delavstvo imeti stikov s češkimi meščanskimi političnimi strankami.

Za enotnost češkega delavskega gibanja je prvi nastopil v javnosti separatist Pik, državni poslanec. V plzenski „Novi Dobi“ je priobčil članek z naslovom „Za enotnost češkega delavskega gibanja“. Posl. Pik želi združitve s češkimi centralisti in nacionalnimi socialisti. O centralistih pravi, da sicer nimajo na Češkem močnih organizacij, da pa so češko-slovanski stranki najbližji zaradi svojega socialističnega naziranja in svojega stališča o razrednem boju in v njihovih vrstah je mnogo takih, ki so se borili prej v vrstah češko-slovanske socialne demokracije. Češko gibanje strokovnih organizacij ne more odstopiti od svojih načelnih nazorov v avtonomni organizacijski obliki, a nemogoče ni, da se razpravlja o nepotrebnosti ločitve na dve stranki in dve organizaciji in tudi ni nemogoče, da se najde temelj za sporazum med obema strokovnima organizacijama, ker vendar zahteva praktično življenje solidaren nastop. Dalje razpravlja Pik o možnosti zveze z narodnimi socialisti. Možnost zveze vidi v tem, da so skupni državno-pravni program sprejeli tudi socialni demokratje, da se je izvršila z narodnimi socialisti neka izpremema v socialističnem zmislu, ki sega tako daleč, da so celo narodni socialisti prosili za udeležbo na stockholmski konferenci in da se je izkazal skupen nastop narodnih socialcev s socialisti demokrati v praktičnih vprašanjih. Stara nasprotstva med obema strankama so se omilila.

Za spojitve s centralisti se izreka tudi poslanec sodrug Nemec. V članku „Politično zastopstvo češkega naroda“ pravi, da položaj v stranki ni tako rožnat, a vendar mnogo boljši kakor v drugih čeških strankah. Dalje pravi, da so pozvale druge stranke češke socialne demokrate na boj. Ako hočejo boj, naj ga imajo, potrebno pa je, da išče stranka za bodoče težke čase zaveznike in stranka „jih najde gotovo tam, kjer jih je imela prej.“

V „Severočeškem Delniku“, ki izhaja v Teplicah, pozivlja Jaroslav Aster stranko, naj izstopi in Češkega svaza. Posledica iz-

stopa bi seveda bila, da se uredi potem razmerje napram drugim češkim strankam v zmislu kooperacije v gotovih primerih, a s popolno svobodo akcije. Uspehe pričakuje, če se posreči, da se združijo vsi socialistični elementi češkega naroda v veliko češko delavsko stranko.

V brnski „Rovnosti“ je izšel članek „Češki delavci, združite se!“ V članku je povedano, da se razgovarjajo češke meščanske stranke prav resno o koncentraciji, in sila časa zahteva, da nastopijo tudi češki delavci kot enotna masa.

List centralistov „Dělnický Denník“ razpravlja o Pikovem in Nemčevem članku in izjavlja: Nimamo nič proti samoupravi in samostojnosti češkega delavskega gibanja, a zahtevamo, da se priznavajo glavne potrebe enotnosti v delavskem gibanju vseh strank. Če hočemo urediti razmere v delavskem gibanju, moramo ustvariti enotnost v skupnem avstrijskem delavskem gibanju in avtonomijo češkega delavskega gibanja. „Nova Doba“ ugotavlja na ta članek, da je pri centralistih nagnjenje za enotnost češkega delavskega gibanja, čeprav ne priznava argumentov centralistov.

Nacionalni socialci odklanjajo v svojem časopisu stremenje po enotnosti. Dogorijo so pa najbrže že bili, ker je poročal neki praški list, da bi se bila morala vršiti odločilna razprava o ustanovitvi enotne češke delavske stranke, a da socialni demokratje niso prišli. „Pravo Lidu“ pripominja na to vest, da soc. dem. niso bili vabljeni na nobeno tako zborovanje, da se ga tudi niso nikdar udeležili, pač pa so se vršile neobvezne diskuzije med zastopniki strokovnih organizacij, ki so se jih udeležili tudi nekateri neorganizirani delavci. Na teh razgovorih se je pa pokazalo, da ni še nobenega upanja za odločilna posvetovanja.

Upamo, da pride do zedinjenja med separatisti in centralisti, saj priznavajo sedaj tudi centralisti potrebo avtonomnega delavskega gibanja. Če se izvede tudi po vseh drugih avstr. soc. dem. strankah avtonomno izveden organizacijski ustroj, tedaj postane skupna avstrijska delavska internacionala vse vplivnejši faktor.

Politični pregled.

— **Narodni svet.** „Hrvatska Država“ razpravlja o ustanovitvi Narodnega sveta, o katerem je slovensko časopisje že večkrat pisalo. Pravi, da bi bil moral biti „Narodni svet“ enoten za Hrvate, Srbe in Slovence v monarhiji, zgrajen na načelu narodne enotnosti in samodoločevanja narodov. Narodni svet naj osredotoči svoje delovanje na vsa vprašanja, ki zanimajo Jugoslovane v državi. Kot najvišji forum glede nacionalnih interesov in končnih ciljev bi moral dajati direktive in eventualno popravljati delovanje poedinah provincialnih organizacij. Vse stranke in skupine, ki priznavajo temeljna načela „Narodnega sveta“, naj bi mu pripadale, a v notranjih vprašanjih naj imajo svobodne roke. „Narodni svet“ naj ne bi bil omejen le na Jugoslovane v Avstriji, temveč ga je treba postaviti na širši temelj. „Hrvatska Država“ izraža končno upanje, da stopi to vprašanje v štadij bližnjega uresničenja.

— **Poljska kriza.** V zvezi s krakovskimi posvetovanji prihajajo — kakor poroča „Zeit“ — na Dunaj poročila, da je poljski problem vedno bolj kompliciran. Tako se je te dni na Francoskem sestavila poljska vlada pod vodstvom bivšega člana dume Dmowskega. Člana vlade sta med drugimi grof M. Zamajski in grof Plater. Predsednik republike je baje s formalnim dekretom ustanovil poljsko armado. Tej armadi pristopijo poljski pripadniki iz Amerike. V poljskih krogih se tej vladi in tej armadi ne pripisuje posebne važnosti. Velik

pomen pa se pripisuje posvetovanju poljskih politikov z nemškimi parlamentarci, zlasti s člani glavnega odbora nemškega državnega zbora. Glavni odbor je baje izrazil željo, naj bi se poljska vlada, obstoječa iz ministrskega predsednika in devetih ministrov, sestavila čim prej, vsekakor pa še pred prihodnjo sejo nemškega državnega zbora.

— **Čehi in Slovaki.** Zedinjena češko slovaška organizacija v Severni Ameriki je odposlala zbor prostovoljcev na francosko fronto. Na Angleškem živeti Čehi in Slovaki so se priglasili v velikem številu za angleško armado.

— **Pašić v Rimu.** Srbski ministrski predsednik Pašić je došel v Rim. Dnevni listi prinašajo dolga izvajanja o problemu italijansko srbskega sporazuma.

— **Volitev ruske konstituante.** Glasom poročil iz Petrograda obsega od provizorične vlade sankcionirani volilni zakon za konstituanto med drugim sledeča poročila: Konstituanta sestoji iz članov, ki jih izvoli prebivalstvo obeh spolov na podlagi splošne, enake in direktne volilne pravice v tajnem glasovanju z uporabo proporcionalnega načela. Volilno pravico imajo ruski državljani in državljanke, ki so vsaj 20 let stari. Vojaške osebe imajo volilno pravico, če so do dneva volitve dosegli starost, ki je določena za najnovejši izredni nabor rekrutov. Dezerterji in taki, ki so bili obsojeni zaradi gotovih deliktov, izgube volilno pravico. Izvoljena mora biti vsaka oseba, ki ima volilno pravico. Člani prejšnje dinastije nimajo ne aktivne, ne pasivne volilne pravice.

— **Amerika in dinastija Hohenzollerjev.** „Nieuwe Courant“ poroča iz Washingtona: Državni urad naznanja, da ne zahteva Amerika odstranitve dinastije Hohenzollerjev kot predpogoj za mirovne razprave. Amerika je zadovoljna, če se uvedejo v Nemčiji notranje politične reforme, s katerimi bi bila zajamčena poštenost nastopa Nemčije napram drugim narodom. Nemčiji se ne sme predpisovati gotove vladne oblike. Amerika bi odločila sama o tem, če smatra v Nemčiji uvedene reforme za dober temelj mirovnih razprav.

— **Razpust nemškega državnega zbora?** List „Bairischer Kurier“ piše: Mislimo, da smo dobro informirani, če domnevamo, da se naši vodilni krogi bavijo z načrtom o razpustu državnega zbora.

— **Sedmo nemško vojno posojilo.** Sedmo nemško vojno posojilo se razpiše z istimi pogoji kakor je bilo razpisano šesto. Termin za podpisovanje je določen od 19. septembra do 18. oktobra. Petprocentne za dolžnice se do 1. oktobra 1924 ne morejo odpovedati.

— **O vplivu veleindustrije na vojno in mir** piše berlinskem „Vorwärtsu“ sodrug Winnig. Delovanje nemške veleindustrije sega v vso politiko in voditelji v političnem življenju se pokore temu vplivu. Ko je natelet nemški državni zbor v svojih sklepih v zadnjem zasedanju na tako velik odpor, so imeli pri tem veleindustriji svoje prste vmes. Najmogočnejši zastopniki veleindustrije so v prvih vrstah tistih bojnikov v domovini, ki se bore za aneksije in za odškodnine. Mir s sporazumom pa izključuje odškodnine in tak mir ima za posledico, če hočemo, da ozdravi gospodarsko življenje, da se podržavijo velike industrijske panoge. Boj proti miru s sporazumom in za nasični mir z aneksijami in odškodninami je obenem boj proti državni gospodarski organizaciji in za nadaljni obstoj neomejenega vladanja industrijskega kapitala.

— **Ogrski državni zbor.** „Pester Lloyd“ poroča, da bo imel ogrski državni zbor prihodnjo sejo v sredo dne 12. septembra. Ministrski predsednik dr. Wekerle bo razvil program nove vlade. V debati, ki bo sledila, bodo posamezne stranke označile svoje stališče.

— **Stockholmska konferenca.** Iz Stockholma poročajo: Sklep avstrijskih socialnih demokratov proti razpravljanju vprašanja, kdo je za krivil vojno, je napravil v krogih odbora neugoden vtisk. Huysmans je mnenja, da se o tem vprašanju mora razpravljati brez ozira na to, je-li vprašanje na dnevnem redu ali ne. Lloyd George je za konferenco; Sonnini in Ribotovi pripadniki so ga le preglašovali. Nadaljevanje vojne, zlasti zimska vojna, bo vlade že omehčala.

— **Konferenca zimervaldovcev.** Konferenca zimervaldovcev, ki bi bila morala biti začetkom septembra v Stockholmu, za enkrat najbrže ne bo, ker ne dobe udeležniki potnih listov.

Dnevne beležke.

— **Ljudje brez srca.** Znana ljubljanska trgovka Lassnikova, posestnica male hišice na poti na Rožnik, je deložirala sodnim potom včeraj rodbino, ki je oskrbovala to hišico že nekaj let. Srce se je trgalo v četrtek večer mimoidočim ob prizoru, ki ga je ustvarila brezsrčnost te ženske. Žena, s šestimi otroci, ki je že več mesecev ležala v postelji težko bolna, v naročju umirajoče dete!! Oče te nesrečne rodbine se bori že dolgo na fronti in je bil že dvakrat težko ranjen, žena navezana vsled svoje bolezn na postelj, dva otroka težko bolna, eden od teh — umirajoč. Vse to ni motilo „blage“ Lassnikovke, da jih je nasilnim potom vrgla iz stanovanja. Vprašamo samo še nekaj: Ali je bilo sodišču znano vse to, in kako je moglo v takih razmerah izdat deložirno povelje? Ali se je sodišče informiralo, da ni uboga družina nikjer dobila stanovanja, vkljub vsem prizadevanjem njih očeta, ki je bil pred kratkim na dopustu, kar je v tej stanovanjski mizeriji popolnoma razumljivo, posebno še s šestimi otroci. — Ob 9. zvečer je prosila uboga žena dobrosrčne ljudi, da jih sprejmo v kak hlev, njih imovina pa je ležala zmetana pred hišico. — Mož na fronti, boreč se za — domovino, doma pa mu pomečejo iz hiše najdražje — rodbino! Res krščansko delo usmiljenja! — Prejeli smo ta dopis od očitvidca. Take sodeljubezni do bližnjega rodi vojna. Če pomeče kdo v teh časih bolno mater s šestimi otroci na cesto, tedaj je trši od kamna. Naravnost nepojmljivo je postopanje sodišča, ki se je izkazalo v tem primeru, da nima tudi trohnice socialnega uvidevanja. Pravica je vedno tam, kjer je moč. In za varnost takih ljudi, kakor je trgovka Lassnik, teče kri v potokih. „Domovina, ti si kakor zdravje“, vzklikne gotovo oče te rodbine, ko izve, kaj počno tisti v domovini, za katke on prežeba, strda in se izpostavlja vsak dan smrti.

— **34 milijonov davka na vojne dobičke** plačuje budimpeštanski tovarnar za orožje Manfred Weiss! Človeku zastane kri v žilah, ko čita, da je „zaslužil“ en sam kapitalist v enem samem letu toliko, da plača 34 milijonov sarren davka od vojnih dobičkov. Kakšne cene je plačevala vlada temu tovarnarju, da so se stekle v njegove blagajne vsote, od katerih plačuje 34 milijonov davka! Koliko milijard znašajo potem njegovi vojni dobički? Ni čudno, če se ljudje Weissove vrste branijo miru, iz krvi milijonov jim klije zlato, zlato, zlato... In kaj naj človek misli o državi, ki se pušči tako izkoriščati?

— **Preskrba s premogom.** Budimpeštanski „Pester Lloyd“ poroča, da je sklenjen med Nemčijo in Avstro-Ogrsko dogovor glede dobave gornješlezkega premoga. Dogovor velja za tri mesece, torej do konca novembra. Avstrija dobi do tedaj vsak mesec 525.000 ton, Ogrska pa 280.000 ton premoga.

— **Preskrba čepovanskih beguncev v Idriji.** Pretečeni teden se je naselilo tudi pri nas nekaj družin iz Čepovana. Nekatere so prišle v Idrijo čez hribe peš, drugim so pripeljali vojaški avtomobili v sili nagrabljene reči. Ravno isti dan je deževalo, da se jim je med potjo premočilo vse. Toda v Idriji, v slovenskem mestu, so Slovenci Čepovanci slabo naleteli. Nihče se zanje ne zmeni. Stanujejo po luknjah, kjer niso nikdar stanovali ljudje, „stanovanja“ so brez ognjišča, leže na tleh in nekateri celo pod milim nebom. Neka uboga družina, obstoječa iz petih nedoraslih otrok, matere in stare matere, ki je slepa, je brez hrane in stanovanja. Oče otrok je v ruskem vjetništvu, mati pa na domačih slovenskih tleh nima strehe, ne hrane, ne ognjišča, da bi lajšala gorje sebi in ubogi družini. Kje je človekoljubnost poklicanih organov napram nesrečnim slovenskim beguncem? Za poljske begunce, v začetku vojne, so se v Idriji preskrbela udobna stanovanja in vse potrebno. Ali so naši domači nesrečneži manj vredni, ali pa so ljudje na pristojnih mestih brez sica.

— **Obrotniška bolniška blagajna v Idriji** posluje od 1. t. m. naprej v pisarni „Občnega konsumnega društva“ v Idriji. Uradne ure so vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 6. popoldne. Člani, ki so s svojimi prispevki zaostali, se opozarjajo, da zaostanke takoj poravnajo. Podjetja, ki so po zakonu z dne 30. marca 1888 leta d. z. št. št. 33 zavezana svoje uslužbenke zavarovati in doslej tega še niso storila, se opozarjajo, da postavi nemudoma zadostje. — Načelstvo.

— **Vrnitev beguncev.** Čez nekaj dni izide vladni odlok, ki dovoljuje beguncem iz evakuiranega ozemlja vrnitev domov. Vrne se lahko velik del begunccev iz Istre, Goriške, vstevši dela tolimskega okraja, Koroške in južne Tirolske. Samo oni begunci se ne morejo vrniti, katerih domovanja so ob bojni črti.

— **Konferenca za prehrano.** Z Dunaja dne 6. septembra se brzojavno poroča: Večina govornikov, ki so se danes zglasili za besedo, soglašajo v nazoru, da zamore le državno oskrbno gospodarstvo zagotoviti pravično razdelitev razpoložljivih živil. Izražalo pa se je tudi mnenje, da se državna oskrba priporoča splošno le za taka živila, ki se hitro ne pokvarijo. Naglašalo se je, da so obstojali dosedanja nedostatki državne oskrbe zlasti v tem, da se je prisilni sistem uporabil prepozno in z nezadostno energijo. Zahtevalo se je torej, naj se urad za ljudsko prehrano preuredi v ministrstvo za prehrano. Obširno se je razpravljalo o neenakosti, ki obstoji pri preskrbi živil glede organiziranih in neorganiziranih konsumentov ter o neenakosti v krajevnem oziru. Ta neenakost vzbuja v prebivalstvu opravičeno nevoljo. Nadalje se je razpravljalo o oskrbi posameznih živil, zlasti krompirja.

— **Krompir.** Na konferenci za prehrano so razpravljali tudi o tem, koliko dobi vsaka oseba krompirja. Od oktobra do marca pride najbrže na vsako osebo 60 do 70 kilogramov krompirja, torej na mesec 10 do 15 kg na osebo. Če bo izredno dobra letina bo mogoče oddati v tem času vsaki osebi po 100 kg. Na Dunaj so dobili sedaj precej krompirja iz Rusko Poljske. Doslej določene množine krompirja so silno majhne, ker bo tudi drugih živil malo. Sedaj govorijo le o preskrbi krompirja do marca. In kaj potem?

— **Ljudski čevlji.** Kakor poročajo dunajski listi, bo dalo vojno ministrstvo na razpolago večjo množino podplatov v svrhu izdelave ljudskih čevljev. Seveda ta množina ne zadošča, da bi se pokrila ogromna potreba; komaj šesti del najsiromašnejših slojev dobi potrebno obualo. Za ljudske čevlje se izdajo menda nakaznice še tekom meseca septembra.

— **Državno društvo privatnih uradnikov** je imelo te dni na Dunaju v veliki dvorani trgovske zbornice občni zbor, na katerega so prišli tudi delegatje iz Češke, Moravske, Šlezije in Štajerske. Zborovanje se je postavilo energično proti težavam z živili in za izdatno povišanje plač. Po referatu podpredsednika Malyja je bila soglasno sprejeta od načelstva predlagana resolucija, ki zahteva v bistvenem tole: Podjetniki se zavežejo, da zopet sprejmejo v službo in obdrže najmanj 6 mesecev po zopetnem vstopu vračajoče se vojake. Po vojni se morajo službeni prejemki zvišati za najmanj 50%. Vračajočim se vojakom naj se da primerno posojilo, da si obnove gospodarstvo in se preskrbe s civilno obleko. Rente se po zakonu za privatne uradnike primerno zvišajo. Zvišanje službenih prejemkov in odprava doklad, pri čemer naj sodeluje država. Kolektivne pogodbe med delodajalci in organizacijami nastavljenecv. Ustanovitev zbornic privatnih uradnikov. Ustanovitev posebnih razsodišč za odločitev oziroma poravnavo v službenih sporih. Podržavljenje trgovskih šol. Razdolžilna akcija za dolgove privatnih uradnikov, nastala pred vojno in po vojni. Pravično in praktično razdeljevanje živil in potrebščin ter polagoma zniževanje cen potom uspešne konsumentke politike in zakonodajstva.

— **Povišanje odvetniških tarifov.** V uradni „Wiener-Zeitung“ je izšla naredba justičnega ministrstva, ki dovoljuje, da se zvišajo odvetniški tarife za opravljeni honorar, za zamudo uradnih ur za okroglo 25%, pristojbine za potovanje za 30%, pristojbine za prehrano (izvzemši pristojbino za prenočevanje) in maripulacijske pristojbine za 50%. Za sporne zadeve do 100 K veljajo dosedanja tarife. Ostali tarifi ostanejo neizpremenjeni. Nove tarifne določbe veljajo za one zadeve, ki jih izdejujejo odvetniki od 15. decembra 1917 dalje.

Velikanske goljufije

višjih oskrbnihških oficirjev.

(Dálje.)

Glede dobave moke je bil kot prva priča zaslišan uradnik krušne tovarne „Anker“ Jožef Harnyak. Priča: Jaz sem imel v tovarni vodstvo ekspedicije kruha. Na vprašanje, jeli mu je znano, da je pri moki, ki jo je dodajal nadoficial Matiassek, manjkala včasih večja množina, izjavi priča, da je manjkalo vselej do 20 kg. Na njegovo pritožbo mu je rekel nadoskrbnik Leinweber: „Jaz Vam moke ne morem dati; pa prilijte več vode!“

Kot naslednja priča je bil zaslišan uradnik tvrdke Schoeller & comp., Ivan Marik. Podal je najprej tehnična pojasnila. Za časa vojne smo „za odnašanja“ izplačali približno 5000 K. Ta denar je bil namenjen za delavce, ki odnašajo moko; te vsote pa delavci niso dobili.

Priča Edvard Braun, glavni ravnatelj Schoellerjevega parnega mlinarstva: Ker sem v časopisih čital, da se je svota „za odnašanje“ porabila v namen, da se obtoženci zapeljejo na pristransko postopanje se vzdržim pričevanja. Ravnatelj Emil Klein, centralni ravnatelj tvrdke Thausig, je poslal bolniško izpričevalo, da ne more priti k sasišanju.

Priča Evgen Schmalz, ravnatelj krušne tovarne v Floridsdorfu, se nahaja v zaporu deželnega sodišča. Bolniški zdravnik je naznanil, da je Schmalz zelo nervozen in da ne more priti k obravnavi.

Na vrsto pride Artuš Fried, ravnatelj krušne tovarne „Anker“. S tihim, komaj razločnim glasom izjavi: Ker stoji obtožba na stališču, da se gre za sprejem protiza-

konitih daril, prosim, da se me odveže od dolžnosti pričevanja.

Predsednik: Ne odvezati. Lahko se vzdržite pričevanja. Priča Fried zapusti dvorano.

Aprovizacija.

Premog. Stranke, ki so dne 5. in 6. t. m. plačale pri magistratu 50 kg premoga, pridejo lahko ponj v mestno skladišče pred Narodnim domom in sicer po sledečem redu: ponedeljek dopoldne št. pobotnice od 3560 do 3660 popoldne št. pobotnice od 3661 do 3760 torek dopoldne št. pobotnice od 3761 do 3860 popoldne št. pobotnice od 3861 do 3960 sreda dopoldne št. pobotnice od 3961 do 4060 popoldne št. pobotnice od 4061 do 4160 četrtek dopoldne št. pobotnice od 4161 do 4260 popoldne št. pobotnice od 4261 do 4360 petek dopoldne št. pobotnice od 4361 do 4460 popoldne št. pobotnice od 4461 do 4560 sobota dopoldne št. pobotnice od 4561 do 4660. Potrdila o plačilu je prinesiti s seboj, istotako tudi vreče. Onim strankam, ki se ne bi zglasile za premog ob določenem času, se bo premog dostavil na dom.

Oddaja krompirja. Mestna aprovizacija bo oddajala v svojem skladišču pri Mühl-eisnu na Dunajski cesti v ponedeljek, dne 10. t. m. krompir. Na vrsto pridejo od 8. do pol 9. dopoldne odjemalci kruha pri Pauru na Sv. Petra cesta št. 48, od pol 10. do 11. odjemalci kruha pri Bončarju št. 41, Sv. Petra cesta popoldne od 2. do 3. odjemalci kruha pri Blažiču v Kolodvorski ulici, od 3. do 4. odjemalci kruha pri Štrausu v Škofji ulici št. 15, od 4. do 5. odjemalci kruha pri Podboju na Sv. Petra cesta, od 5. do 6. odjemalci kruha pri konsumu v Spodnji Šiški. Vsaka oseba dobi 3 kg. — Kg stane 34 vinarjev. Zadnje rodbinske izkaznice št. 124 in 125 prinesite seboj.

— **Oddaja špeha.** Mestna aprovizacija bo oddajala v soboto dopoldne dne 8. sept. v cerkvi Sv. Jožefa špeh med stranke, ki imajo rumene izkaznice s črko B in C. Na vrsto pridejo od 7. do 8. stranke z izkaznicami B. od 1200 do 1500, od 8. do 9. stranke z izkaznicami B. št. 1500 do konca in z izkaznicami C. št. 1 do 200, od 9. do 10. stranke z izkaznicami C. št. 200 do 500, od 10. do 11. stranke z rumenimi izkaznicami C. št. 500 do 900. Vsaka oseba dobi en četrt kg. — Kg stane 4 K.

Enajsta soška bitka.

Iz vojnoporočevalskega stana se poroča 6. septembra: Korakoma so včeraj naše junaške čete v trdem bližinskem boju potiskale Italijane z gore sv. Gabrijela. Opoludne se je sovražnik v zapadni smeri umaknil čez Dol ter prišel v naš čujoč ogenj naše artiljerije. Pritegnil je nova ojačenja ter je proti večeru zopet jurišal naše črte, pri čemer je imel velike krvave izgube. Ujeli smo pri tem dva častnika in 100 mož. Dan in noč bije težka artiljerija na goro sv. Gabrijela. V jutranjih urah se je ogenj še stopnjeval. Tudi sveta Katarina je bila pod težkim topniškim ognjem. Napade na Selo in Panovico smo z lahkoto odbili.

V odseku Grmade je hrabrost in pogumna bojevitost naših čet iztrgale sovražniku zadnje pridobitve, ki jih je bil pridobil v enajsti bitki. Ni pedi pridobljenega ozemlja nima več v svoji posesti. Zaman je razljuteni sovražnik v blaznem naskakovanju izkušal zopet pridobiti izgubljeno ozemlje. Artiljerija in ročne granate so zdrobile njegove napade. 160 častnikov in 6500 mož je ostalo v naših rokah. V teh bojih so se posebno odlikovali pehotni polki št. 11 (Pisek), 28

(Praga), 47 (Maribor), 51 (Kološvar), 53 in 98 polk ter oddelki galiških in bosanskih polkov.

Italijansko uradno poročilo.

5. septembra. Včeraj je boj na julijski fronti zopet ljuto oživel. Na banjski visoki planoti smo pridobili ozemlja z zavojovanjem neke važne pozicije jugo-vzhodno Okroglega, severo-vzhodno Gorice. Tekom včerajšnje bitke smo vjeli 96 oficirjev in 1602 moža, ki so pripadali 10 različnim polkom. Na Krasu je vrgel sovražnik po jako hudem bombardiranju svoje infanterijske mase proti našim pozicijam pri Kostanjevici do morja. Na severnem odseku med Kostanjevico in Koriti je bil napad zavržen po raznih zapletljajih. V središču med Koriti in Selom so prestala naše čete z močjo sedem divjih navalov in obdržale naše pozicije. Južno med brestoviško dolinico in morjem je uspelo sovražniku, da je med točko 146 severo-vzhodno Flondarja in železniško galerijo severo-vzhodno Lakovca, kjer smo se morali mimogrede umakniti iz nekaterih izpostavljenih pozicij, pridobil nekaj uspehov. Popoldne je bila naša črta z energičnim protinapadom zopet nanovo vzpostavljena in vjeli smo 402 moža, med njimi 14 oficirjev. 261 naših letal se je udeležilo bojev in je obstreljevalo čete in dohodna pota s strojnimi puškami. Ponoči 4. na 5. septembra je naše zračno brodogojstvo obstreljevalo znova Pulj z učinkovitimi rezultati in se je vrnilo nepoškodovano.

6. septembra. Severo-vzhodno Gorice se vrši boj dalje. Na Krasu so se izjalovili ponovni sovražnikovi napadi južno brestoviške doline ob trdem odporu in hitrih protinapadih naših čet. Vjeli smo približno 200 mož. V baški dolini (Tolminko), vzhodno čepovanske doline, pri Vojsici in na pobočjih Grmade so naši letalci napadli z velikim učinkom sovražne baterije in čete.

Razno.

* Na fronti so brez moke. „Matin“ poroča iz Petrograda: Na južnozapadno fronto na prihaja več moke. Položaj je kritičen. Armada bo najbrže kmalu brez kruha. Voditelji čet so bili pozvani, naj rekvirirajo moko, če je treba tudi nasilno.

* Lepo zaslužijo sladkorni baroni. Upravni svet akcijske družbe za sladkorno industrijo je sklenil, da razdeli za upravno leto 1916-17 devetodstotno dividendo ali 36 K na vsako akcijo!

* Novo italijansko letalo je konstruiral inženir Forlanini. Poizkusni polet se je obnesel izvrstno. Letalo se dvigne lahko 6000 metrov visoko, nosi s seboj lahko tri tone razstrelivnih snovi in orožja, preleti 1000 km in se lažje pristane in se lažje dvigne.

* Civilni zakon na Ruskem. Iz Berna poročajo, da je izdala začasna vlada odlok, ki zakonito priznava civilni zakon na Ruskem.

* Goljufije pri mesu so prišli na sled v Pragi. Nadzornik, ki je razdeljeval meso, je pridržal zase v decembra 68 telet in v poznejših mesecih še večje množine mesa. Meso je prodajal čez določene cene gostilnam.

* Zaradi pomanjkanja krme so ustavili promet sarajevski izvoščki in prevozniki.

* Mehika ostane popolnoma nevtralna. Carranza je prečital 3. septembra na kongresu sporočilo, kjer poudarja, da vzdržuje Mehiko z vsemi državami pristrane odnošaje in da ostane tudi vnaprej popolnoma nevtralna.

* V Petrogradu primanjkuje kruha. „Algemeen Handelsblad“ poroča iz Petrograda, da je izbruhnila v glavnem mestu Rusije kriza v prehrani. Kruha imajo le za

dva ali tri dni. Tudi na Finskem je postalo vprašanje o preskrbi z živili zelo resno.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 7. septembra (Kor. urad.) Uradno se razglša:

Sovražni letalski napadi na odprto mesto Trst se dnevno ponavljajo.

Boji na južnem delu kraške planote se nadaljujejo. Zaman se trudi sovražnik, da bi zopet iztrgal naše pridobitve. Njegovi napadi so bili večkrat s protisunkom, s težkimi izgubami odbiti.

Posebno težki in ljuti so še vedno boji za goro sv. Gabrijela. Nobena žrtev ni sovražniku prevelika. Deset sovražnih napadov je bilo včeraj na severnem pobočju krvavo zavrženih. Ujeli smo doslej 500 častnikov in 16.500 mož. Krvave žrtve sovražnika nadkriljujejo izgube prejšnjih bitk. Z drugih front in bojišč nič posebnega.

Šef generalnega štaba.

DOGODKI NA MORJU.

Kot maščevanje na napade na odprto mesto Trst so v noči od 6. na 7. odšla naša pomorska letala v Benetke in metala bombe na arsenal in vojaške naprave z uspehom. Mnogo zadetkov smo ugotovili. Kljub močnemu obrambnemu ognju so se vrnila vsa naša letala nepoškodovana.

Mornariško poveljstvo.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 7. sept. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadska skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Flandrski fronti so bili zopet hudi artiljerijski boji med gozdom Houthoulster in Hollebekom. Zjutraj in zvečer so napadli Angleži po močnem bobnajočem ognju naše postojanke severno od železnice Roulers-Ypern v 4 kilometerski širini. Po kratkem, hudem boju smo jih povsod zavržili. Sovražnik je zagnal 7 divizij v boj, imel je velike izgube, mi smo napravili vjetnike. V sosednjih odsekih so po močni pripravi naskočile angleške izvidne čete, a brez uspešno. Zjutraj so se izjalovili pri Lensu delni napadi nasprotnika z izgubami.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadska fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Rusi se še vedno umikajo severno vzhodno spodnje Dvine. Naša kavalerija se je uspešno bojevala s sovražnimi zadnjimi četami, južnozap. od Nitave in pri Novem Kaipenu 70 km vzh. od Rige. Med jezerom Lobe in Friedrichstodom so zažigali umikajoči se Rusi kraje. Plen v Ust Dvinskem znaša razen mnogo streliva še 40 topov, od teh je 12 velikega kalibra z več kakor 12 cm. Do Črnega morja nobenih večjih bojnih dejanj.

Armadska skupina nemškega cesarjeviča:

V nekaterih odsekih fronte ob Aisni in v Šampanji je bilo čez dan živahno delovanje. Boji v predpolju so nam prinesli vjetnike. Artiljerijska bitka na vzhodnem bregu Mose je trajala do noči s kratkim presledki. Naš uničevalni ogenj na pripravljene čete za naskok je preprečil v gozdu Foczes napad Francozov. Južno od Braumontu je vdrl virmenberški polk v sovražno črto in prepodil posadko v boju z

ročnim granatami. Badenske čete so vdrl v gozd Caurieres in se vrstile z vjetniki.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Jutri izide „Naprej“ kakor navadno.

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:

TEDENSKÉ SLIKE

ki priobčujejo vsak teden mnogo zanimivih slik z bojišč in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, jako zanimiv, lep detektivski roman, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. „TEDENSKÉ SLIKE“ so nepolitičen in nestranski ilustrirani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKÉ SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKÉ SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKÉ SLIKE“ stanejo četrti leta K 3:80 pol leta K 7:50 in celo leto 15.— K. Naročite si „TEDENSKÉ SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo Vam 1 številko „TEDENSKÉ SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravništvo lista „TEDENSKÉ SLIKE“

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10/1.

Občno konsumno društvo

v Zagorju ob S.
reg. zadr. z om. per.

Zadruga je najboljša aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po na najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

Prodaja specerijskega blaga, blaga za obleke, strojenih oblek za otroke, nogavic, čevljev, srajc i. t. d. po najnižji ceni.

Zadruga toči v svoji gostilni pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potrebščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo. Delež znaša le 40 kron.